

Breed draagvlak om risico's te verminderen

Aanbevelingen voor een veilige toepassing van dry needling

Dat dry needling steeds populairder wordt is een understatement. Sinds 2007 voeren steeds meer fysiotherapeuten dry needling-behandelingen uit en onder patiënten neemt de vraag toe. Dry needling is een interventie die in Nederland wordt gebruikt als een vorm van fysiotherapie, onder andere ter pijninhibitie en verbetering van gewrichtsmobiliteit. Er zijn steeds meer scholingsaanbieders die deze interventie doceren. Het is belangrijk om te beseffen dat de toepassing van dry needling niet vrij is van risico's. In veruit de meeste gevallen verloopt de behandeling zonder problemen. Maar de afgelopen jaren zijn ook verschillende complicaties, incidenten en calamiteiten beschreven en gemeld bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en de VvAA schadeverzekeringen NV, zoals pneumothorax (klaplong) en infectie.

Tekst: Betty Beersma, Margriet Eleveld,
Herman Leidekker, Piet van Liere, Matthijs Luitjes,
Frank Timmermans, Jasmijn van Blijswijk
Beeld: C10 – ontwerp

In het document 'Aanbevelingen voor de veilige toepassing van Dry Needling', ontwikkeld door experts op het gebied van dry needling in samenwerking met het KNGF, wordt beschreven hoe de kans op de meest belangrijke complicaties, incidenten en calamiteiten geminimaliseerd kan worden. Het document gaat specifiek in op de veilige toepassing van dry needling en geeft dus geen aanbevelingen over of en wanneer dry needling een effectieve interventie is om toe te passen.

Door middel van dit document waarborgen we als beroepsgroep de veiligheid van patiënten.

Aanleiding

In FysioPraxis februari 2019 publiceerde het KNGF een artikel over pneumothorax als gevolg van dry needling. Een aantal experts (en docenten) op het gebied van dry needling waren zeer verontroost door de voorgestelde aanbevelingen in dat artikel. De aanbevelingen om de musculatuur in de thoraxregio veiliger te behandelen zouden het risico op een pneumothorax niet verkleinen, maar mogelijk zelfs vergroten. Reden voor twee opleidingen (Myofasciale Pijn Seminars Groningen en Dry Needling Canada) om een gezamenlijke reactie

Tabel 1

Mogelijke complicaties, incidenten en calamiteiten van dry needling

Complicatie gebruikelijk en minimaal ongewenst medisch voorval	Incident ongebruikelijk en mild ongewenst medisch voorval	Incident zelden optredend en mild ongewenst medisch voorval	Calamiteit zeer zelden optredend en ernstig ongewenst medisch voorval
1-10%	0,1-1%	0,01-0,1%	< 0,01%
bloeding	duizeligheid	ademhalingsproblemen	aanprikken van een orgaan
hematoom	ernstige pijn tijdens dry needling	bewusteloosheid	afbreken van een naald
lokale pijn	hoofdpijn	bloeddrukschommelingen	desoriëntatie
	lokale zwelling	braken	epiduraal hematoom
	neusbloeding	hartritmestoornis	moeite met spreken
	ontsteking	lokale ontsteking	naald vergeten
	prikkeling van een zenuw		pneumothorax
	vermoeidheid		sepsis

Data op basis van Brady 2014. Nederlandse terminologie op basis van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz)

Aanbevelingen voor de veilige toepassing van Dry Needling

Auteurs: B.T.M. Beersma, M.J.I. Eleveld, H.D. Leidekker,
P.J. van Lier, M.C.E. Luitjes en F.J. Timmermans

Algemeen

Pneumothorax

Neurogeen
letsel

Infectie

Complicaties

Toestemming

Versie 1
Amersfoort, februari 2022

De toepassing van Dry Needling brengt risico met zich mee. In dit document lees je aanbevelingen om dat risico zoveel mogelijk te reduceren. Klik op een onderwerp om meer te leren over een veilige toepassing van Dry Needling om zo incidenten, complicaties en calamiteiten te voorkomen.

in te sturen die werd gepubliceerd in FysioPraxis september 2019. Want ook al zijn de risico's van dry needling gering: uit het artikel over pneumothorax in FysioPraxis bleek dat het veilig toepassen van dry needling nog voor verbetering vatbaar was. Daarom is het in het belang van alle patiënten die met dry needling worden behandeld, om aanbevelingen omtrent de veilige toepassing van dry needling op papier te zetten.

Daarna ging een werkgroep met fysiotherapeuten en docenten van beide opleidingen samen met het KNGF aan de slag voor het opstellen van 'Aanbevelingen voor de veilige toepassing van Dry Needling'. Het doel van dit document is kort en duidelijk: zoveel mogelijk dry needling-gerelateerde complicaties, incidenten en calamiteiten voorkomen.

Breed draagvlak vastgestelde thema's

Om de kwaliteit van het document te verhogen en er daarnaast voor te zorgen dat de aanbevelingen breed worden gedragen is van begin tot eind herhaaldelijk input gevraagd van bijvoorbeeld docenten van verschillende andere dry needling-opleidingen, de beroepsinhoudelijke verenigingen NVMT, NVFS, NVBF en NVOF, de IGJ en de VvAA. Het proces begon met het inventariseren van thema's waarover aanbevelingen opgesteld moesten worden. Op basis van cijfers uit de wetenschappelijke literatuur (zie tabel 1) en meldingen van incidenten, complicaties en calamiteiten die de IGJ en

de VvAA tussen 2016 en 2021 hebben ontvangen, zijn de volgende onderwerpen als meest relevant beoordeeld om aanbevelingen voor te ontwikkelen: pneumothorax, neurogeen letsel, infectie, complicaties en toestemming.

Het doel van dit document is kort en duidelijk: zoveel mogelijk dry needling-gerelateerde complicaties, incidenten en calamiteiten voorkomen

Dry needling als onderdeel van de therapie

Dry needling moet niet worden gezien als 'een trucje met een naald'. Bij het onderzoek van myofasciale pijn wordt de patiënt in zijn geheel bekeken. Zijn er klachtonderhoudende factoren? Is er nevenpathologie? Is de myofasciale pijn de primaire bron van de klachten of is er sprake van onderliggende primaire pathologie en zijn de myofasciale triggerpoints een secundair fenomeen? In welke mate is er sprake van (centrale) sensitisatie? Welke plaats heeft myofasciale pijn binnen de neuromatrix van de patiënt?

Als dry needling vervolgens van toegevoegde waarde kan zijn bij een patiënt moet je het als fysiotherapeut zien als een van de behandelmo-

gelijkheden die je hebt en als een onderdeel van een volledige therapiesessie en niet als een op zichzelfstaande behandeling. Het is van groot belang dat dry needling wordt ingezet als een voorwaarde scheppende interventie om patiënten klachtenvrij hun dagelijkse bezigheden uit te kunnen laten voeren. Accurate toepassing van dry needling moet daarmee gezien worden als een vak op zich, want – naast de bovengenoemde kennis van pathofysiologische processen die myofasciale pijn veroorzaken en/of beïnvloeden – zijn anatomische kennis (in vivo) en palpatievaardigheden van groot belang om de veiligheid van dry needling te waarborgen. Er gaat immers niets boven de veiligheid van de patiënt.

Het is van groot belang dat dry needling wordt ingezet als een voorwaarde scheppende interventie om patiënten klachtenvrij hun dagelijkse bezigheden uit te kunnen laten voeren

De toekomst van dry needling in Nederland

Met de ontwikkeling van de aanbevelingen is een belangrijke stap gezet in de veilige toepassing van dry needling. Volgende stap is het implementeren van deze aanbevelingen door alle dry needling-opleidingen. Een kritische houding door en ten aanzien van scholingsaanbieders en regelgeving is daarin belangrijk. De aanbevelingen kunnen mogelijk invloed hebben op de inhoud en de duur van opleidingen. Tevens is het van belang dat er voldoende aandacht is voor het regelmatig organiseren van bijscholing na afronding van een dry needling-cursus om de kennis en vaardigheden op peil te houden die noodzakelijk is voor dry needling als bijzondere handeling. Daarnaast is het van belang dat dry needling, waar relevant, ook een plek krijgt in Nederlandse richtlijnen in navolging van de Verenigde Staten en Canada; de landen waar dry needling zijn oorsprong vond. In deze landen is dry needling al langer een onderdeel van de richtlijnen voor bijvoorbeeld lage rugpijn en nekpijn.

Dankwoord

Het ontwikkelen van de aanbevelingen hebben we als een leerzaam proces ervaren en als werkgroep kijken we er positief op terug. De samenwerking tussen de opleidingen, het KNGF en andere partijen was gebaseerd op onderling vertrouwen en respect. Het resultaat mag er zijn: solide en duidelijke aanbevelingen voor de veilige toepas-

sing van dry needling, met als gemeenschappelijk doel de risico's van de behandeling nóg kleiner te maken. Tot slot willen we iedereen bedanken die ons geholpen heeft bij het opstellen van de documenten, in het bijzonder dr. Jan Dommerholt, Jo Franssen, Annemarie Smilde en de medewerkers van het KNGF. Daarnaast hebben we als kerngroep veel gehad aan de input van de VvAA en IGJ. We kijken naar een mooie én veilige toekomst voor dry needling in Nederland.

MEER INFORMATIE

Bekijk de aanbevelingen voor een veilige toepassing van dry needling op het KNGF Kennisplatform.

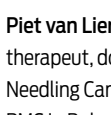
Betty Beersma, manueel therapeut en fysiotherapeut, docent Myofasciale Pijn Seminars Groningen

Margriet Eleveld, fysiotherapeut, docent Myofasciale Pijn Seminars Groningen

Herman Leidekker, fysiotherapeut, Praktijk voor Nek-, Schouder- en Armlachten Groningen

Piet van Liere, fysiotherapeut, master manueel therapeut, docent, senior instructeur Dry Needling Canada, vestigingsverantwoordelijke PMC In Balans, Wolphaartsdijk

Matthijs Luitjes, fysiotherapeut, docent Myofasciale Pijn Seminars Groningen

Frank Timmermans, fysiotherapeut, docent, CGIMS, Dry Needling Canada, Dryneedling.nl

Jasmijn van Blijswijk, medewerker kwaliteitsbeleid, KNGF